

„Senki nem szeret mást, egyedül azt,
Ki öbelöle hordoz valamit.
Ne fájlald hát, ha nem szeretnek. Érzik,
Hogy más vagy, idegen vagy.
Velük-e, nélkülük? – légy, aki vagy!
Fukarságod miatt gyötrődve is, hű
Magadhoz.”

(Ricardo Reis: Senki nem szeret mást,
egyedül azt... Fordította Takács Zsuzsa.)

VASZILIJ BOGDANOV:

A MÁSIK ÉN

1. Messziről jövök...

Messziről jövök. Fölöttem az ég,
ónszürke, ólmos felhőkbe veszve.
Gomolygó, vándor énem keresve
egyre hallom a távoli zenét.
Az égi zenekar láthatatlan.
Nagybögő brummog, szólnak trombiták,
dobok pufognak. Készül a világ,
arcát mutatja számtalan alakban.
Szibéria. Tél. Torz hótorlaszok,
ismét nem tudom, hol és ki vagyok.
feléled bennem idegen énem.
A szél újabb hótorlaszt kavar.
Megint nem tudom, hogy mit akar,
Bujkál előlem. El sose érem.

2. Karneválon

Találkozhatnánk egy karneválon,
Farkas maszkjában villan profilja,
Tört arcom elvész, megint újraírja,
tévedhetetlen égi hatalom.
A bolondünnep táncaiba veszve,
rókalaný ölel. Arca felragyog.
Énem elhagy. Nem tudom, ki vagyok,
kit ölel kinek megfeszülõ teste.
Trilláz fölöttem egy feketerigó
Lilul az ég, akár az indigó.
Vagyok-e még, elrontott másolat?
Vagy az idegen ölel helyettem,
rókalanýokat, és menthetetlen
rám zárul énje, magába fogad.

3. A hóba vesző út

És környékezni kezd az örület.
Karnevál tűnik. Feltámad a szél.
Zúg a rengeteg, valamit mesél
és a fákra ráborul a szürkület.
Nyomom se látom. Befújja a hó.
Honnan jöhöttem? Meg nem tudhatom.
A farsang volt az utolsó alkalom
Keveredik már álom és való.
„Szólj! Ezt akartad?” Idegen énem
elválík tõlem a hóesésben.
Magas férfi, rám emlékeztet arca.
Találkoztunk már? Hol? Azt nem tudom.
De évek óta kísért utamon,
mióta tart a végtelen hajsza?

4. A dél kísértése

Remegek és egy idegen világ
tárul ki. Táncol hullámsapkás tenger.
Sarkamon ülök, köröttem énjeimmel,
fénybe ivódnak a magnóliák.
Ez a dél kísértése! Ideák
tűnnek fel, Léna arca felragyog.
Tombol a nap. Nem tudom, hol vagyok.
A tajgában nincs tenger, pineák.
„Ricardo Reis!” – A férfi meghajol. –
„Otthon kell lenni végre valahol,
a tajgában, vagy Vénusz szigetén.
Megismertelek. Kutattam utánad.
Emlékek, álmok csak fantáziánknek
mókái, felbukkan a másik én.”

5. Az utolsó határ

Én – én vagyok. De nem köt ide semmi,
az életünk csak. Messzi, kusza árnyak
bukkannak fel, hátán egy hullámnak
tűnnek tova. Nincs hova továbbs menni.
Az egész csalfá álom, kósza látszat.
Neveket adunk fáknak, füveknek,
szólongatjuk őket, még szeretnek,
és valahol egy keresztúton várnak,
az elmúlásnak adva testüket,
elfelejtjük imádott nevüket,
homályba tűnnek. Vissza soha már
nem térhetnek. Fénysugárrá válva,
kísértenek a néma éjszakánkba.
Elváltasz tőlük a végső határ.

Bogdán László

6. Hullámra hó hull...

Összekeverednek most a helyszínek.
Szibéria és Polinézia.
Egymásba tűnik málnavész, pinea,
tajga, tenger, jég, bolondünnepek.
Hullámra hó hull. Ének farsangja
pörget. Homokon sárga berkenye.
Nem tudhatjuk meg, hogy került ide.
A déli szél a havat felkavarja.
Állunk tomboló, vad napsütésben,
árnyak suhannak tova észrevétlen,
kétely mélyébe hullva vesznek el.
Nem hősiek a hullás, inog minden.
Orkán zúg a szibériai télben,
a dél kísértéseivel elkever.

7. Észrevétlen

Elbolyongok a kopár fennsíkon,
Velem a sámán. A karján ketyeg
aranyórá. Az ősi istenek
intézkednek. A többit nem tudom.
Lénát, Tányát és Oroszhont szerettem,
Klaudiát, a talált verseket,
Halálom után, holnap hol lesznek?
Örökös veszett, déli szédületben,
forogat a kétely, önmagam körül.
Szívemben egyre növekszik az úr,
magába szív tört-másolat létem.
Katángkórók és ördögszekerek
kísérnek, ürömfű-zöld tengerek
tükrében tűnök el észrevétlen.

+ A doppelganger Vaszilij Bogdanov költészetének egyik lejt-motívuma, vissza-visszatérő témája, de sokáig háttérben marad, a párizsi emigrációban írt, fiatalkori verseiben is, később, majd csak az ötvenes évek groteszk verseiben kap főszerepet, „A hasonmás” ciklusban. A másik én azután is kísérti, nem biztos, hogy jogunk van ennyire előreugrani a történetben, de legteljesebben nagy, öregkori ciklusában, a Robert Browning Szentpéterváron egymást folytató verseiben bontakozik ki igazán, itt akárcsak A. A. Cross a szibériai füzetbe írott, neki ajánlott verseiben, mintegy transzportálja egy másik költő léthelyzeteibe, hogy bizarrériáit is hangsúlyozva, ironikusan, sőt önironikusan viszonyulhasson a benne fel-feltámadó másik énhez. Itt nem egészen erről van szó. Egyre nyomasztóbban, visszafojthatatlanul érzi magában egy idegen jelenlétét. Aki viszont nem ő, hanem, ez is hamar kiderül, az őt mindig is hevesen izgató Fernando Pessoa egyik alteregója, Ricardo Reis, aki a Mester tragikus halála után kalandos körülmények között Polinéziába, Tahiti varázslatos szigetére megy, odahívja a többi heteronim költő-, próza- és tanulmányíró társát: Álvaro de Campost, Alexander Searcht, Tejve tizennegyedik báróját, Bernardo Soarest, A. A. Crosst, Vicente Guedest, António Morát, sőt Jorge Luis Borges argentin és Howard Phillips Lovecraft amerikai író is – aki akkor már, amikor benne körvonalazódní kezd az idegen, az idegenek jelenléte, már nem él/?/ – és költői kommunát alapít. Ezekben a szonettekben Bogdanov kísérletet tesz arra, hogy felépítse önmagában Ricardo Reis személyiségét. Tudatosan készül költészete legmerészebb kalandjára. Hiszen nem ő megy végül is Tahitibe, noha képzeletében sokszor ott, a kommunában látja önmagát, hanem Ricardo Reis és falansztere tagjai látogatnak Szibériába, hogy együttérzésükről tanúbizonyságot téve támogassák őt, hogy erőt meríthessen jelenlétükből, neki ajánlott verseikből, amelyeket idegen maszkokban ő ír önmagának, de ennek a lélektani és poétikai elemzése túlmutat jegyzeteink határain, ezzel majd a készülő biográfiában foglalkozunk részletesebben. – **Tatjana Bogdanova**